

Papilės paštas iki 1940 metų

Kazys Misius

Paštas iki 1915 metų

LDK laikais (iki 1843 m.) Papilė priklausė Žemaičių vyskupui. Pro ją joks tarptautinis pašto traktas nėjo. Rodos, pro šią vietovę nebuvo ir vietinio pašto kelio. Reikalingą tarnybinę ar kitą korespondenciją nustatyta tvarka vežiodavo asmenys pagal numatytą pastočių prievolę.

Niekas nepasikeitė ir pirmaisiais carinės Rusijos valdymo dešimtmečiais. 1861 m. naikinant baudžiavą valstiečiai gavo pilietinių teisių, o Papilė tapo valsčiaus centru. Paštas darėsi vis reikalingesnis ir valstiečiams, kurie sudarė daugumą Lietuvos gyventojų.

1874 m. buvo nutiestas Liepojos–Romnų geležinkelis, kuris nuo Kaišiadorių ėjo pro Šiauliūs, Papilę, Mažeikiūs. Kadangi juo buvo vežiamos ir pašto siuntos, Papilės geležinkelio stotyje pradėjo veikti pašto stotis. Deja, ši stotis nepriiminėjo ir neišduodavo gyventojams jokios rūšies korespondencijų. Iš čia korespondencija keisdavosi kiti paštai. Kartu su bėgiais palei geležinkelį buvo nutiesti ir telegrafo laidai. Neaišku kodėl daugiau negu tris dešimtmečius Papilėje veikė tikrai tarnybinis telegrafo ryšys.

Pro Papilę nutiesus geležinkelį susidarė palankios sąlygos paštui čia atsirasti. Tuo metu pašto ryšys buvo vienas iš reikšmingiausių civilizacijos laimėjimų. Paštu naudotis buvo gana patogu ir palyginti nebrangu.

1843 m. Rusijoje korespondencijai (laiškams) siųsti buvo įvesti vieningi apmokėjimo tarifai neatsižvelgiant į atstumą. 1848 m. pasirodė vokai su herbinais apmokėjimo ženklais, o 1858 m. išleisti pašto ženklai.

1880 m. Rusijos imperijoje buvo šių tipų pašto įstaigos: centriniai paštai (gubernijų sostinėse), pašto kontoros (apskričių centruose, didesniuose miestuose), pašto skyriai, priimančios ir išduodantys visų rūšių korespondenciją, pašto stotys, priimančios ir išduodančios visų rūšių korespondenciją, ir pašto stotys, priimančios bei išduodančios tikrai paprastą korespondenciją. Praktiškai tada pašto stotimis buvo vadinamos įstaigos, neturinčios telegrafo ryšio.

Pašto stotis, priimanči ir išduodanti visų rūšių korespondenciją, Papilėje pradėjo veikti 1880 m. vasario mėnesį. Jos prižiūrėtoju paskirtas Stepanas Lechačevskis. Jis buvo stačiatikis, pašto stočių prižiūrėtoju dirbo nuo 1877 metų¹.

Vėliau keletą metų Kauno gubernijos atmintinėse žemiausių įstaigų, pašto stočių prižiūrėtojai nebūdavo nurodomi. Regis, S. Lechačevskis Papilės pašto stotyje darbavosi iki 1891 metų.

Per 1888 m. Papilės pašto stotis iš parduotų pašto ženklių, vokų, atvirlaiškių, įvairių formų blankų turėjo 1121 rb pajamų. Už registruotos korespondencijos siuntimą gauta 179 rb, o už siuntinius, įvertintus laiškus – 124 rb. Tais metais Kontrolės rūmai paštui išlaikyti skyrė 1523 rb².

Apie Papilės paštą iki 1915 m. dokumentų išliko visai nedaug. Šios įstaigos darbuotojų biografijomis nesidomėta. Carinės Rusijos valdymo metais pašto tarnautojai lietuviai buvo nepageidaujami, todėl jų Vilniaus pašto apygardoje dirbo visai mažai, daugiausia Suvalkų gubernijoje. Vilniaus pašto apygardai priklausė Vilniaus, Kauno ir Suvalkų gubernijos. Apygarda steigdavo pašto įstaigas, skirdavo ir atleisdavo darbuotojus.

1891 m. pašto stočių, priimančių iš gyventojų ir išduodančių korespondenciją, kategorija panaikinta. Iš žemesnių įstaigų liko pašto telegrafo ir pašto stotys. Pastarosios dažniausiai turėdavo po du darbuotojus: viršininką ir paštininką arba sargą. Laiškininkų pašto skyriuose tada nebūdavo. Jie atsirado Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse ir tai ne visur.

Taigi 1891 m. sausio 1 d. Papilės paštas pavadintas pašto skyriumi. Viršininku paskirtas Michailas Žiškevičius, stačiatikis, pašte dirbęs nuo 1880 metų³.

1905–1907 m. revoliucijos įvykiai Papilės paštą aplenkė. Žemaitijoje iš pareigų buvo šalinami daugiausia tik rusai mokytojai ir valsčių pareigūnai. Papilės pašto darbuotojai streikuose nedalyvavo.

*Papilės pašto stoties
1886 m. antspaudas.
Iš Antano Jankausko
albumo*

*Papilės pašto skyriaus
1891 m. antspaudas.
Iš Antano Jankausko
albumo*

¹ Памятная книжка Ковенской губернии на 1881 год (то- liau – ПККГ), Ковно, 1882, с. 165.

² 1888 m. Vilniaus pašto apygardos įstaigų veiklos apy- skaita, LVIA, f. 558, ap. 2, b. 4, l. 79, 96, 113, 121.

³ ПККГ, 1911, с. 47.

1909 m. pabaigoje įvestas telegrafas, įstaiga pavadinta pašto-telegrafo skyriumi. Gyventojai galėjo siųsti net tarptautines telegramas. Gautos telegramos būdavo pristatomos adresatams į namus, tačiau už tai reikėjo papildomai mokėti atsižvelgiant į atstumą.

Įvedus telegrafą reikėjo kvalifikuotesnių pašto darbuotojų, galinčių dirbti su telegrafo aparatu ir sugebančių pašalinti nedidelius gedimus. Matyt, todėl Papilės pašto-telegrafo skyriaus viršininku 1910 m. paskiriamas Jemeljanas Romanovskis, pašto darbuotojas nuo 1890 metų. Kitais metais šiai įstaigai pradėjo vadovauti Ivanas Ilmenskis. Jis irgi buvo stačiatikis, paštuose dirbęs nuo 1880 metų. Nežinia dėl kokių priežasčių, 1914 m. jis šių pareigų nebėjo, kurią laiką viršininkas nebuvo paskirtas⁴.

Užsienio valstybių pavyzdžiu Rusijoje nuo 1889 m. prie paštų pradėti steigti taupomųjų valstybės kasų skyriai. Tai buvo patogiu neturtingiems gyventojams, nes taupomosios kasos priimdavo ir nedidelius indėlius (ne mažiau kaip 25 kp). Be to, žmonėms nereikėdavo toli keliauti – tada bankai būdavo tik didesniuose miestuose. Paštuose tik priimdavo ir išduodavo gyventojams indėlius. Priimti pinigai būdavo vežami į valstybinę banką, kur priskaičiuodavo palūkanas. Taip pat gyventojams pageidaujant paštininkai paėmė iš banko pinigų ir išmokėdavo indėlius.

Tokia taupomoji kasa Papilės pašte pradėjo veikti 1893 m. liepos 1(13) dieną. Vykstant Pirmajam pasauliniam karui gyventojai 1915 m. per Papilės taupomąją kasą suspėjo atsiimti 12 445 rb. Savo indėlių liko neatsiėmę 38 asmenys⁵.

1915 m. rusams traukiantis iš Papilės paštas buvo evakuotas. 1916 m. birželio 1(14) d. Papilės pašto darbuotojas Urbonovičius Smurgainių pašto kontorai perdavė šiuos daiktus: revolverį, naganą, šovininę, kardą su diržu, lenktą kardą su diržu, ikoną, caro portretą, metalinę dėžutę, dėžutę laiškam, kanceliarinius skaitytuvus, sieninį laikrodį, kalendorinį ir herbinį antspaudus ir septynis įvairius spaudus.

Evakuojantis paštui, telegrafo aparatą teko priduoti artimiausiai pašto kontorai. Taip pat jai buvo perduota apie 30 Papilės pašto bylų⁶.

Pagal to pašto inventorinę knygą buvo surašyti ir Papilės pašte likę daiktai bei baldai. Iš jų galima paminėti šiuos: dažytą stalą, kanceliarinį stalą, stalą telegrafo aparatui, sudedamą stalą, 10 kėdžių, 2 sudedamas kėdes, taburetę, poliruotą spintą, spintą surūšiuotai korespondencijai, spintą archyvui, metalinę spintą, spintas maitinimo baterijoms, signalizacijos įrenginį, stalines svarstyklės, svarstelių komplektą, 2 dešimtines svarstyklės, svarsčių komplektą, kaučiukinį spaudą, 3 krepšius laiškam.

Be šio inventoriaus, dar nurodyta įvairių įrankių, dėžučių, kanceliarinių reikmenų ir kt. Paliktų Papilės pašto daiktų vertė – 464 rb⁷.

Koks išvežtų Papilės pašto dokumentų likimas, išsiaiškinti nepavyko. Tikėtina, kad jie buvo sunaikinti kaip nereikšmingi.

Paštas Lietuvos Respublikos metais

Pirmojo pasaulinio karo metais vo-
kiečiai užimtuose kraštuose paštus steigė tik didesniuose miestuose, strateginėse vietose, tad Papilėje paštas nebuvo atkurtas.

⁴ ПККГ, 1911–1915.

⁵ Žinios apie taupomąsias kasas, LVIA, f. 558, ap. 2, b. 97, l. 48.

⁶ 1916 06 01 Smurgainių pašto kontorai priduto Papilės pašto inventoriaus sąrašas, LVIA, f. 558, ap. 2, b. 114, l. 505.

⁷ Papilės pašto neišvežto inventoriaus sąrašas, LVIA, f. 558, ap. 2, b. 136, l. 294–296.

Atsikuriant Lietuvos valstybei, 1918 m. lapkričio 16 d. Lietuvos paštų, telegrafų ir telefonų valdybos viršininku paskiriamas inžinierius Benediktas Tomaševičius. Per spaudą buvo kviečiami registruotis buvę paštų tarnautojai. Paaikėjus, kad vokiečiams teks kraustyti iš Lietuvos, pirmiausia stengtasi iš jų perimti veikiančias pašto įstaigas, tam buvo skiriami įgaliotiniai. Deja, beveik visus paštus vokiečiai paliko labai nuniokotus.

Taip pat buvo skiriami pašto įgaliotiniai steigti įstaigoms tose vietose, kur jos veikė carinės Rusijos valdymo metais. Įgaliotiniai organizavo pašto įstaigų steigimą bendradarbiaudami su savivaldybėmis.

Paskui besitraukiančius vokiečius į Lietuvą žygiavo raudonarmiečiai. 1919 m. sausio viduryje didesnėje Šiaulių apskr. dalyje jau šeiminkavo bolševikai. Jie Papilėje pašto irgi nesteigė. Kaip žinia, dar 1919 m. kovo mėn. iš didesnės Šiaulių apskrities dalies bolševikai buvo išvyti.

1919 m. gegužės 8 d. B. Tomaševičius pasirašė įsakymą nuo tos dienos Papilės pašto įgaliotiniu skirti grįžusį iš Tbilisio tarnautoją Stasį Jazdauską⁸.

Konkretesnių žinių apie pašto įsteigimą Papilėje nerasta (nepavyko aptikti duomenų apie patalpų nuomą ir kt. reikalus). Po poros savaičių patvirtinamas S. Jazdausko paskyrimas vadovauti Papilės paštui. Nuo 1919 m. birželio 1 d. į Papilės paštą laiškiniu skiriamas Justinas Pučkorius⁹.

Spaudos duomenimis, 1919 m. birželio 1 d. Lietuvoje veikė 75 pašto įstaigos, tarp jų ir Papilės¹⁰.

Lietuvos pašto įstaigos buvo suskirstytos į 7 eiles (rūšis). Žemiausioje septintos eilės pašto įstaigoje dirbdavo tik viršininkas ir laiškiniu. Pastarieji ne visada būdavo etatiniai, kartais dirbdavo pagal sutartis. Jau 1921 m. Papilės paštas buvo šeštos eilės¹¹.

Žinoma, kad 1919 m. rugsėjo mėn. į Šiaulių, Mažeikių ir kt. apskritis buvo išiveržę bermontininkai. Tų apskričių įstaigų, tarp jų ir paštų, veikla buvo sutrikdyta. Ar buvo padaryta žala Papilės paštui, duomenų nerasta. Bermontininkai iš Lietuvos išvyti 1919 m. pabaigoje.

S. Jazdauskas Papilės pašto viršininku dirbo neilgai. Nuo 1920 m. gruodžio 1 d. jis buvo paskirtas Karo lauko pašto centrinės kontoros viršininku. Į jo vietą atkeltas Juozas Maculevičius.

J. Maculevičius gimė 1888 m. Molėtų valsčiuje. Baigė 4 gimnazijos klases. Kilus Pirmajam pasauliniam karui dirbo rusų karo lauko pašte, Peterburge baigė pašto darbuotojų kursus. Grįžęs į Lietuvą, 1920 m. rugpjūčio mėn. pasiprašė tarnybos pašte. Jam buvo pasiūlyta dirbti Maišiagalos pašto įstaigoje, tačiau lenkams tas apylinkes okupavus jis nuo 1920 m. gruodžio 1 d. buvo paskirtas į Papilę. Kadangi prašydamas tarnybos pašte J. Maculevičius pa-

Papilės pašto viršininkas

Juozas Maculevičius. Apie 1921 m. Iš LCVA fondų

⁸ 1919 05 08 Pašto v-bos viršininko įsakymas, LCVA, f. 1016, ap. 4, b. 190, l. 13.

⁹ 1919 05 23 ir 06 23 Pašto valdybos viršininko įsakymai, *ten pat*, l. 14, 19.

¹⁰ Pašto įstaigų sąrašas, *Lietuva*, 1919, nr. 153.

¹¹ *Lietuvos paštas 1922 metams*, Kaunas, 1922, p. 48.

geidavo dirbti Alantoje, tai Papilėje neilgai teišbuvo. Atsiradus vietai, 1921 m. balandžio mėn. jis buvo paskirtas Alantės pašto viršininku, kur sėkmingai darbavosi iki 1940 metų. Tiesa, šiokių tokių nemalonumų ten J. Maculevičius turėjo. Matyt, dėl pavydo ar kitais asmeniniais sumetimais jis buvo skundžiamas (kartą dingo registruotas laiškas). Tyrusi skundus komisija juos pripažino nepagrįstais ir pasiūlė šmeižikus patraukti baudžiamojon atsakomybėn¹².

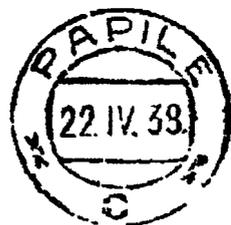
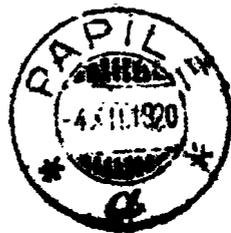
Vietoj J. Maculevičiaus Papilės pašto viršininku paskirtas Aleksandras Prokopčikas. Jis buvo stačiatikių tikybos, gimęs 1898 m. Papilėje. 1913 m. baigė Telšių miesto mokyklą. Per Pirmąjį pasaulinį karą pasitraukė į Baltarusiją, išlaikė pašto darbuotojų egzaminus ir dirbo Kobilniko pašte. 1919 m. pradžioje grįžo į Lietuvą ir pasiprašė tarnybos pašte. Nuo 1919 m. kovo 30 d. paskirtas prižiūrėtoju į Šiaulių paštą, iš kur atvyko į Papilę vadovauti vietos paštui.

Dirbant A. Prokopčikui, tikrindavę Papilės pašto veiklą revizoriai trūkumų nerasdavo. Tačiau nežinia kodėl į Papilės paštą paskirtas praktikantas nuo 1923 m. pradėjo dėl įvairių smulkmenų skųsti viršininką. Tarp kelių visai nereikšmingų skundų pasitaikė vienas pagrįstas – tarnyboje buvo nusižengta. 1924 m. pradžioje A. Prokopčikas paskelbė varžytines dėl pašto vežiojimo ir su laimėtoju sudarė sutartį. Kadangi korespondencija buvo keičiamasi geležinkelio stotyje tarp pašto vagonų, ji nebuvo vežiojama. Korespondenciją į netoliese esančią geležinkelio stotį nunešdavo, o jei būdavo siuntinių, nuveždavo vežimu pašto darbuotojai arba pats viršininkas. Taip tariamam vežiotojui neteisėtai buvo sumokėta kelios dešimtys litų. Pranešus apie tai Pašto valdybai, nuo 1924 m. gegužės 16 d. A. Prokopčikas buvo paskirtas Pānevėžio–Pāsvalio ryšių linijų mechaniku. Jam iškelta baudžiamoji byla.

Už tokį tarnybinį nusižengimą 1925 m. vasario mėn. Šiaulių apygardos teismas A. Prokopčikui skyrė griežtą bausmę – 8 mėnesius kalėti. Lietuvos vyriausiasis tribunolas tokį nuosprendį paliko galioti. Už gerą elgesį po 3 mėn. A. Prokopčikas iš kalėjimo buvo paleistas. Jis apgailestavo dėl savo poelgio ir vėliau kelis kartus prašė tarnybos pašte, tačiau visi prašymai buvo atmesti¹³.

Vietoj A. Prokopčiko Papilės pašto viršininku buvo paskirtas Petras Gudmonas. Jo asmens bylos aptikti nepavyko. Taip pat nežinia, kiek laiko jis darbavosi, nes apie Papilės pašto vadovus iki 1930 m. duomenų nerasta.

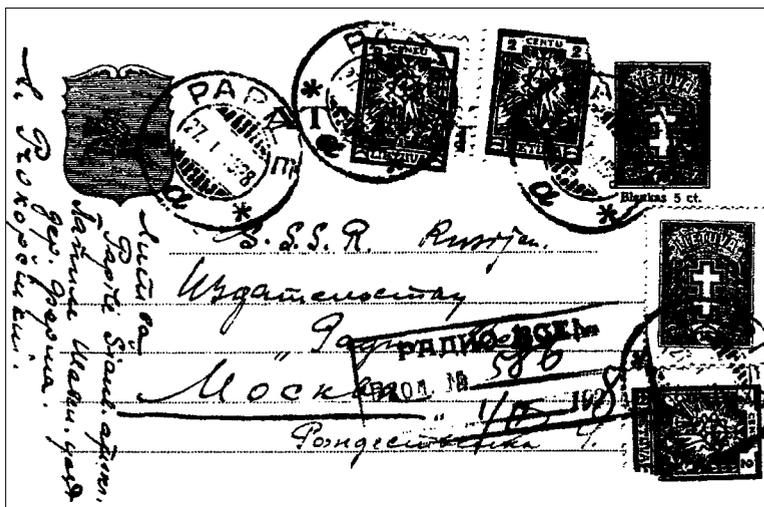
1925 m. viduryje Papilės pašte buvo gaunami šie dienraščiai: „Klaipėdos žinios“ – 5 egz., „Lietuva“ – 7, „Lietuvos žinios“ – 5, „Rytas“ – 2. Tuo metu dar buvo prenumeruojami šie savaitiniai, dvi-savaitiniai periodiniai leidiniai, mėnraščiai: „Darbininkas“ (17 egz.), „Ganytojas“ (3 egz.), „Kultūra“ (5 egz.), „Lietuvos dirva“ (6 egz.), „Lietuvos ūkininkas“

1920, 1937, 1938 metų
siuntų antspaudai.
Iš Antano Jankausko
albumo

¹²J. Maculevičiaus asmens byla, LCVA, f. 1016, ap. 1, b. 3056, l. 1–191.

¹³A. Prokopčiko asmens byla, LCVA, f. 1016, ap. 1, b. 4194, l. 1–86.

A. Prokopčiko
(Prokopčiuo)
1928 m. laiškas
iš Papilės į Maskvą
žurnalui „Radio
Vsem“. Iš Antano
Jankausko albumo

(35 egz.), „Pavasaris“ (14 egz.), „Sargyba“ (4 egz.), „Socialdemokratas“ (7 egz.), „Šiaurietis“ (10 egz.), „Šiaulių naujienos“ (10 egz.), „Tėvynės sargas“ (12 egz.), „Trimitas“ (11 egz.), „Ūkininkas“ (5 egz.), „Vienybė“ (18 egz.), „Žiburėlis“ (14 egz.), „Žydų balsas“ (4 egz.), „Žvaigždutė“ (4 egz.).

Be to, paštas gaudavo dar 9 egz. nenurodytų pavadinimų periodinės spaudos lietuvių kalba. Taip pat buvo prenumeruojama 9 egz. dviejų pavadinimų laikraščių lenkų kalba. Tuo metu iš užsienio Papilės paštą pasiekdavo 35 egz. periodinių leidinių lietuvių ir 13 egz. kitomis kalbomis¹⁴. Gaila, kad palyginimui nepavyko aptikti vėlesnių metų per Papilės paštą prenumeruojamos spaudos statistikos.

Gana anksti Papilėje įvestas ir telefono ryšys. Jau 1919 m. pabaigoje pašte buvo įrengtas telefonas, tiesiogiai sujungtas su Mažeikiais ir Kuršėnais. 1921 m. pro Papilę buvo projektuojama telefono linija Tryškiai–Kruopiai. 1923 m. Papilės paštas turėjo 5 abonentus, o 1928 m. – jau 24¹⁵.

1923 m. Papilės pašto pajamas sudarė 17 523 Lt (ne visų metų paštų veiklos apyskaitos išliko). 1928 m. gauta 28 013 Lt pajamų, išleista 19 604 Lt; pajamos viršijo išlaidas 8409 Lt. Kitais metais gauta 30 687 Lt pajamų, išleista 21 643 Lt; pelną sudarė 9044 Lt. Tais metais šiame pašte perlaidomis buvo pasiunčiama ir gaunama daugiau negu po 400 tūkst. Lt¹⁶.

Matyt, atsižvelgus į gaunamą pelną nuo 1930 m. Papilės paštas priskirtas penktai eilei (kategorijai).

1930 m. birželio 1 d. Papilės pašto viršininku tapo Juozas Daunys. Jis buvo kilęs iš to paties valsčiaus Būriškių k., gimęs 1886 metais. 1921 m. J. Daunys pasiprašė leidimo praktikuotis pašte ir buvo paskirtas į Mažeikius. Nepraėjus nė pusmečiui jis jau tapo etatiniu pašto darbuotoju. 1922 m. rudenį paskirtas pašto vagono Radviliškis–Obėliai palydovu. 1924 m. birželio mėn. jis prašė

Papilės pašto
1923 m. spaudas.
Iš LCVA fondų

A. S. M. R.
PAPILĖS
PAŠTO TELEGRAFO
IR
TELEFONO ĮSTAIGA
Birželio 22 1923 m.
№ 374
Papilė

¹⁴ Statistinės žinios apie 1925 m. paštuose gaunamą periodinę spaudą, LCVA, f. 1016, ap. 2, b. 8, l. 12–13.

¹⁵ Statistinės žinios apie paštus, Paštinių žodis, 1929, nr. 8, p. 2.

¹⁶ 1928 ir 1929 m. paštų pajamų ir išlaidų suvestinės, LVIA, f. 1016, ap. 6, b. 89, l. 2, b. 92, l. 19.

*Papilėniškiai prie naujos pašto dėžutės laiškams.
Apie 1925 m. S. Vaitkevičiaus nuotr. ŠAM*

*Juozo Daunio gyvenamasis namas Būriškių
kaime. Apie 1930 m. S. Sinkevičiaus nuotr.
Iš S. Kviecevičienės albumo*

tarnybos Papilės pašte, tačiau tų metų rudenį buvo paskirtas pašto vagono Kaunas–Šiauliai–Klaipėda palydovu. Jam leista vadovauti Papilės paštui tik po ketverių metų.

Čia dirbti J. Dauniui nebuvo lengva. Laiškininkas K. Tamašauskas nenorėjo keltis iš viršininkui paskirto buto. Be to, mėgo degtinę, nenorėjo vykdyti vadovo reikalavimų ir ėmė rašinėti skundus. Jie buvo naivoki. Pavyzdžiui, 1934 m. Pašto valdyba gavo anoniminių pranešimą, kuriame rašoma, jog Papilės pašto viršininkas priėmęs pasiųsti perlaidą nesumokėjus pinigų. Atvažiuavęs skundo tikrinti revizorius jokio pinigų trūkumo nerado. Tiesa, jis pastebėjo, kad įstaigoje pašto ženklų laikoma daugiau, negu nustatyta, o žyminių ženklų – mažiau.

Revizorius siūlė laiškinką K. Tamašauską ir pašto viršininką J. Daunį iš Papilės iškelti. J. Daunys buvo Tautininkų sąjungos narys, renkamas į Apylinkės valdybą. Tad jis prašė Pašto valdybos leisti pasilikti Papilėje. Prašymas buvo patenkintas. Tikėtina, kad nemalonūs skundai kenkė J. Daunio sveikatai. 1935 m. vasario 3 d. jis netikėtai mirė sutrikus širdies veiklai¹⁷.

Netrukus vadovauti Papilės paštui buvo atkeltas Viktoras Kondratas. Jis gimė 1903 m. Tolūčių k., Tytuvėnų valsčiuje. 1914 m. baigė pradinę valdinę mokyklą. 1915 m. kartu su tėvais pasitraukė į Rusiją. 1918 m. grįžęs į Lietuvą triūsė tėvų ūkyje. 1924 m. pradėjo dirbti geležinkeliniu Priekulėje, tačiau netrukus pasiprašė tarnybos pašte ir 1925 m. buvo priimtas į Klaipėdos pašta. 1926 m. išlaikė pašto darbuotojų egzaminus ir toliau dirbo Klaipėdoje. 1930 m. pasiprašė tarnybos ne Mažojoje Lietuvoje ir buvo paskirtas į Kražiūs, o iš ten – į Papilę.

Papilės pašte V. Kondratas tvarkėsi sėkmingai, tačiau, kaip ir jo pirmtakai, skundų neišvengė. Viršininkas pavaldiniams buvo reiklus. Šiame pašte tarnautoju dirbęs Jucevičius buvo silpnos sveikatos, dažnai sirgdavo. Jam pasirodė, kad viršininkas perdėm reiklus, ir pradėjo jį skųsti. Dauguma skundų buvo išgalvoti, o kiti nereikšmingi, pavyzdžiui, kartą iš vieno asmens už siuntinio saugojimą viršininkas paėmęs 25 ct daugiau. Už neesminius nusižengimus tarnyboje V. Kondratas buvo išpėtas, o Jucevičius iškeltas kitur. V. Kondratas Papilės paštui vadovavo iki 1940 m., o gal ir ilgiau¹⁸.

1937 m. Papilės paštas gavo 26 980 Lt pajamų, jam išlaikyti išleista 23 214, pajamos viršijo išlaidas 3766 Lt. Kitais metais surinkta 31 952 Lt, išleista 25 079, gauta 6873 Lt pelno. Tada per šį pašta, kaip ir prieš dešimtmetį, vidutiniškai buvo gaunama ir pasiunčiama po 400 tūkst. Lt perlaidų per metus¹⁹.

Finansų ir susisiekimo ministrų nurodymu 1932 m. prie paštų irgi pradėti steigti taupomųjų valstybės kasų skyriai. Kitais metais parengtos ir patvirtintos tokių kasų veikimo taisyklės. Taupomoji kasa veikė ir Papilės pašte.

Papilės pašto viršininkas Juozas Daunys. Iš LCVA fondų

Papilės pašto viršininkas Viktoras Kondratas. Iš LCVA fondų

¹⁷J. Daunio asmens byla, LCVA, f. 1016, ap. 1, b. 929, l. 1–134.

¹⁸V. Kondrato asmens byla, LCVA, f. 1016, ap. 1, b. 2460, l. 1–96.

¹⁹1937 ir 1938 m. pašto įstaigų apyskaitų žiniaraščiai, LCVA, f. 1016, ap. 3, b. 51, l. 46, 60.

Ji 1937 m. iš gyventojų priėmė 62 740 Lt indėlių, o žmonės atsiėmė 52 734 Lt. 1938 m. priimta 59 254 Lt indėlių, išduota 39 185 Lt²⁰.

Pašto tarnautojai už taupomųjų kasų operacijas gaudavo papildomą atlyginimą. Pavyzdžiui, 1939 m. už tai V. Kondratui buvo sumokėta 76 Lt.

Daugėjo ir telefono abonentų, nors šio ryšio galimybės tais laikais buvo ribotos, o mokestis palyginti brangus. Paskambinti buvo galima tiktai pašto darbo metu. Paštuose būdavo rankiniai komutatoriai. Su norimu abonentu sujungdavo pašto tarnautojas. 1938 m. Papilės paštas jau turėjo 37 abonentus²¹.

Papilės paštui priklausė pašto punktai Biliūniškėse ir Tautgaīliuose, taip pat Šiaudinės pašto agentūra. Pašto punktai stovėdavo prie kelių, kuriais vežiodavo korespondenciją. Gyventojų patogumui iš rakinamų dėžučių būdavo paimama siunčiama paprasta korespondencija, o periodinė spauda ten paliekama. Buvo paliekami ir pranešimai atsiimti registruotą korespondenciją, perlaidas, siuntinius. Visa tai atvykę žmonės galėdavo atsiimti iš punkto vedėjo. Paštų punktų vedėjai atlyginimo negaudavo, tačiau jiems tekdavo 20% pajamų nuo parduotų pašto ir žyminių ženklų.

Šiaudinės pašto agentūra

Ten, kur žmonėms pašto įstaiga būdavo reikalinga, tačiau dėl mažo gyventojų skaičiaus net žemiausios kategorijos paštas dirbtų nuostolingai, būdavo steigiamos pagalbinės pašto įstaigos – agentūros. Pašto agentūros priimdavo ir išduodavo paprastą bei registruotą korespondenciją, prenumeratoriai galėdavo atsiimti spaudą. Agentūros nepriimdavo ir neišduodavo įvertintų laiškų, siuntinių, brangesnių pašto perlaidų. Pašto agentūrų vedėjai dirbdavo kaip antraeilininkai ir valstybės tarnautojų teisių neturėjo. Agentūros buvo trijų kategorijų (eilių). Žemiausios trečios kategorijos pašto agentūra dirbdavo 2, antros – 4 ir pirmos – 6 val. per dieną. Trečios kategorijos vedėjo alga būdavo 20, antros – 40, pirmos – 60 Lt per mėnesį. Atsižvelgiant į apyvartą vedėjų algos galėjo šiek tiek skirtis.

Šiaudinėje pašto agentūra pradėjo veikti 1922 m. vasario 1 dieną. Jos vedėju paskirtas vietos vargonininkas Valerijonas Kaziulis. Vargonininkams pasikeitus, 1927 m. gegužės 15 d. agentūros vedėju tapo Rapolas Dzinzalėtas, tačiau jis šias pareigas ėjo neilgai. 1928 m. į Šiaudinės bažnyčią vargonininkauti grįžo V. Kaziulis. Jis pasiprašė Šiaudinės pašto agentūros vedėjo pareigų ir 1928 m. balandžio 1 d. vėl buvo į jas paskirtas²². V. Kaziulis agentūroje išdirbo iki 1940 m., o gal ir ilgiau.

1929 m. Šiaudinės pašto agentūra turėjo 868 Lt pajamų. Iki 1935 m. ji pakelta į antrą eilę. Galima dar paminėti, kad 1935 m. ji gavo 673, 1936 m. – 849, 1937 m. – 991, 1938 m. – 1061 Lt pajamų²³.

Taupomosios valstybės kasos Papilės paštas antspaudas. Iš LCVA fondų

Šiaudinės pašto agentūros antspaudas. Iš LCVA fondų

²⁰ Ten pat.

²¹ Lietuvos telefono abonentų sąrašas 1939 metams.

²² Šiaudinės pašto agentūros byla, LCVA, f. 1016, ap. 3, b. 737, l. 1–38.

²³ Pašto agentūrų pajamų žiniaraščiai, LCVA, f. 1016, ap. 3, b. 51, l. 43; ap. 6, b. 109, l. 11.